

EGY MIKSZÁTH-DEDIKÁCIÓ

Négy-öt évvel ezelőtt mint az antikváriumok vezetője egy értékes magánkönyvtárból válogattam könyveket megvétel céljából. A könyvsorokat nézegetve, feltűnt egy díszes, bőrkötésű, kétkötetes mű, Mikszáth: Különös házasság c. regénye. Feltűnt szokatlan vastagsága miatt.

Közelebbről szemügyre véve, az alábbi ajánlást olvastam benne:

»Gajári Ödönnek, Budapesten

Kedves Barátom!

Itt küldöm könyvemből az első példányt, vagyis még az első előtti példányt, mielőtt a könyv felvette volna az igazi toalettjét, mellyel a világba megindul.

Ez a még fel nem öltözött könyv annak a bizalmas barátságnak a symboluma akar lenni, melyet irántad érzek, — ami pedig a könyv tartalmát illeti, ez ama levegőben termett, amit az a politika teremtet, melynek zászlaja alatt szolgálunk.

Az én világnézetem töletek való. Csak a stylus és a gondolkozási modor az enyém. Nem írtam történelmet, mert nem az én feladatom. De mégis a kort rajzoltam. A történetíró úgy adja elő a maga föltevéseit, mintha igazságok volnának, a szépirodalmi író úgy adja elő az igazságokat, mintha hazugságok lennének.

A dolog azonban egyre megy. Ki-ki a

maga módja szerint szolgálja az országot, vagy annak kultúráját.

Erről különben úgy látom nincs elég papirom hosszabban fecsegni — inkább csak arra kérelek, félre ne érts. — Nem egy könyvet akartam Neked ajándékba küldeni, mert akkor egy jó és tiszta példányt küldenék. De az együttérzés és barátság meleg gondolatát akartam előtted kifejezni azzal a magyar motívummal, hogy az ember az első cseresznyeszemetet a fácskájáról, mikor még szinte éretlen, elküldi legkedvesebb emberének.

Budapest, december 7. 1900.

Mikszáth Kálmán«

Unicum ez a könyv, a Különös házasság még megjelenés előtti tördelt példánya (ezért olyan vastag), amelyet Mikszáth korrigált. Igen sok olyan rész van benne, amelyet Mikszáth kihagyott és későbbi kiadásokban sem jelent meg.

A dedikáció címzettje, Gajári Ödön, liberális politikus, az egykori Ujság c. lap megalapítója volt. Az ajánló szöveg tehát egyrészt Mikszáth politikai állásfoglalásának dokumentuma, másrészt a szépiró és történetíró módszerének elmés összehasonlítása jellemző a korra, amelyben a Különös házasság megjelent.

Ez az igen értékes mű a Magyar Tudományos Akadémia könyvtárában található, ahová az Állami Könyvterjesztő Vállalat eljuttatta.

Réti Károly

A történelmi úgy adja elő a maga föltevéseit mintha igazságok volnának, a szépirodalmi író úgy adja elő az igazságokat, mintha hazugságok lennének.

A dolog azonban egyre megy. Ki-ki a maga módja szerint szolgálja az országot, vagy annak kultúráját.

Erről különben úgy látom nincs elég papirom hosszabban fecsegni — inkább csak arra kérelek, félre ne érts. — Nem egy könyvet akartam Neked ajándékba küldeni, mert akkor egy jó és tiszta példányt küldenék. De az együttérzés és barátság meleg gondolatát akartam előtted kifejezni azzal a magyar motívummal, hogy az ember az első cseresznyeszemetet a fácskájáról, mikor még szinte éretlen, elküldi legkedvesebb emberének.

Budapest Dec 7 1900

Mikszáth Kálmán